

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

Иако је по националности Грк, проф. Костас Дузинас је своја највиша академска звања стекао на Лондонском универзитету, јер је током тзв. Пуковничке диктатуре отишао из своје родне земље. Захваљујући својим бројним књигама, пре свега из области теорије права и политичке филозофије, он је стекао углед једног од водећих европских и светских теоретичара.

Међутим, он је познат и широј јавности као писац чланака у новинама и на сајтовима широм Европе у којима је подржавао масовне протесте Грка против политике штедње и задуживања. После победе Сиризе на челу са Алексисом Ципрасом на последњим изборима, постао је саветник нове грчке власти.

Доминантна неолиберална парадигма ставља тржиште изнад човека, марганилизује народе и парламенте, приватизује јавна добра продајући их по багателним ценама и трансформише... . Оксфам је недавно известио да 1% популације поседује 50% светског богатства. Упркос грешкама, дислокацијама и великим неуспесима доминантне теорије, многи људи прихватају став да она нема алтернативу, одустају од сваке наде у могућност промене и радикално смањују своје животне аспирације.

У тој тачки Сиризина победа делује као почетак нове парадигме у политичкој мисли и пракси. Људи који већ 30 година слушају причу да неолиберална догма нема алтернативу, сада имају прилику да чују политичаре и економисте који на потпуно супротан начин интерпретирају свет и указују на могућност његове радикалне промене. Идеја да је неолиберални капитализам неспојив са демократијом шокира многе. Европски политичари који су похађали универзитете и школе на којима се та догма проповеда као једина истина морају да се суоче са људима који је доводе у питање у самом њеном корену. Неразумевање, збуњеност и непријатељски однос са којима се Сириза сусреће имају своје извориште у тој неспособности да се поверује у то да оно што

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

се третирао као једина могућа истина може бити доведено у питање и промењено из перспективе која је донедавно тумачена као лудачка, настрана, екстремистичка.

Реч је о почетку краја историјског циклуса који је отпочео 1989. након пада Берлинског зида. Френсис Фукујама је прогласио “крај историје” а председник Буш почетак “новог светског поретка”. Неолиберализам је био уздигнут на ниво завршне фазе развоја човечанства. Али тај систем је доживео неуспех у структуралном погледу 2008. Дијалектички говорећи, његов тријумф је укључивао његову пропаст. Крај Хладног рата увео је у Европу кризу у моменту њене привидно највеће победе. Године 2002. Јирген Хабермас и позни Улрих Бек назвали су 21. век европским веком. Данас се европски сан распао у “дроње”, тако да се будућност ЕУ налази под знаком питања. Ако Грчка буде приморана да напусти еврозону, сама Европа можда неће опстати као што предвиђају многи коментатори. Тријумф западног капитализма води ка несрећи његове властите деструкције.

Победа Сиризе одбацује ту катастрофичну ортодоксију и, на неки мали начин, враћа сваки историјски пут тиме што отпочиње да модификује парадигму. Његово гласи: демократија и неолиберални капитализам међусобно су неспојиви.

Ви сте мислилац који ужива велику репутацију у светским интелектуалним круговима, али се истовремено бавите и писаном чланак и колуни за новине и вебсајтове широм Европе, укључујући и угледни Гародијан. У последње време, у тим текстовима сте подржавали масовне демонстрације Грка против политике строге штедне која је, по вашем мишљењу, довела Грчку до тешке хуманитарне

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

кризе. Залагали сте се за програм Сиризе и Алексиса Ципраса верујући да он може преокренути садашни катастрофални кризни ток и започети нужну реконструкцију девастиране грчке економије. Постоји ли реалистична шанса да Грчка доживи препород?

То је једина нада за Грчку и Европу. Али, зашто је Грчка прва уздрмала ортодоксију и зашто Сириза? Како се њен рејтинг повећао са 4% 2009. на данашњих 37%?□

Године 2009. учешће дуга у БДП – бруто друштвеном производу – износило је 125%. Уговор о зајму који су прво социјалисти а потом десничари постигли са Тројком: ММФ, ЕУ и Централна европска банка, довео је до два меморандума којима је наметнута строга штедња под неоколонијалним условима. Политика штедње је преполовила плате и пензије, смањила минималну најамнину, осакатила законе о заштити на раду, укинула колективно преговарање, отпустила велики број државних службеника укључујући и затварање, без претходног упозорења, Грчке радиодифузне корпорације, која је имала три национална ТВ канала и много националних и локалних радио станица. Таксе и порези на додатну вредност роба и услуга повећани су, као што је наметнут регресивни порез на некретнине, што је довело до многих повраћаја поседа. И коначно, предвиђена је приватизација целокупне државне имовине укључујући и луке, аеродроме и острва. У том склопу, вршен је притисак да Акрополј буде следећи. Највећа дезинфлација уследила је пошто је БДП за четири године опао за 27%, што је највећи губитак који је икад доживљен у мирнодопским условима.

Око три милиона становника налази се на ивици сиромаштва или испод ње.

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

Незапосленост износи око 27% а незапосленост младих око 55%. Након тог исушивања и оглобљивања друштва и огромне хуманитарне кризе која је уследила, дуг је са 125% порастао на 185% БДП ове године. Лек се показао горим од болести. Ипак, претходна влада се сложила са Тројком да настави, те је прихватила да њена политика буде усмерена на остваривање буџетског примарног вишка од 4,5% који би био употребљен за отплату дуга. То је сулудо.

Оно што Сириза као прво обећава јесте преокретање процеса хуманитарне кризе. Неке од првих мера биће додела бесплатне струје, ваучера за храну и ренталне помоћи за 300 породица. Бесплатно здравство постаће доступно свима у земљи. Потом ће програм економске реструктурирације преокренути процес рецесије који траје већ 5 година, никад дуже у ванратном стању, и то тако што ће бити отворено 300000 послова, а нагласак стављен на социјалну економију и на прелазак ресурса из услужног сектора у пољопривреду и индустрију. Оживљавање економије не може се заснивати на бруталном уклањању ресурса и на одливу високо квалификованих младих људи – у последње четири године око 20 000 младих имигрирало је из земље, већ на продуктивном инвестирању и повећању потрошње.

Све је то добра кејнзијанска политика коју је следила Америка, али не и Европа предвођена Немачком. То би био почетак дугог процеса ка демократском социјализму 21. века. Њиме би били враћени дигнитет и част поносном народу кога су грчке и европске елите понижавале. То би били почетни кораци ка економији која обећава демократску регенерацију Грчке и Европе.

Постоје такође негативне реакције на текуће догађаје у Грчкој. Неки опоненти тих догађаја сматрају да они призивају утваре прошлости; да ће се Грчка под Сиризом

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

кретати у правцу комунизма и постати слична Јужној Кореји; да ће Сиризини следбеници штитити “свим неопходним средствима” оно што су њихови очеви остварили оружаном борбом... С друге стране, постоје они који мисле да ће ЕУ ускоро бацити Сиризу и Ципраса на колена, тако да ће они прихватити диктат европских господара. Какво је ваше мишљење о таквим ставовима?

Северна Кореја? Нисам сигуран ко говори о таквим стварима: они су део “црне” пропаганде против владе која се придружила удару на елите.

Прве мере владе, које надилазе решавање хуманитарне кризе, показују да је европска нова левица водећа снага. Социјална, економска и политичка права биће проширена на све оне који живе у земљи. Сва деца друге генерације имиграната стећи ће грчко држављанство и грађанство (упоредите то са вашим српским имигрантима у Немачкој), концентрациони кампови за оне који траже азил и имигрантске папире биће укинута, стварање затвора америчког типа са високим степеном обезбеђења биће поништено, полиција против нереда која је била у касарнама и полицајци који су сузбијали демонстрације разоружани су, ускоро ће бити уведено грађанско“геј” партнерство. Могу да идем даље, јер то је сан сваког либерала и левичарског следбеника идеја и вредности Маја ‘68 које су биле обележене великим осећањем за социјалну правду. Али допустите ми да још једном поновим. То је само почетак дугог процеса, за који не постоји детаљан план, уџбеник или рецепт, тако да ми морамо проћи кроз процес учења, ако желимо да идемо у том правцу.

Каква је разлика између данашњих унутаревропских друштвених, политичких, правних и економских односа и идеје Европе којој сте ви склони? Многи мислиоци

сматрају да у ЕУ још није превладано оно што Немци називају Махтполитик – политиком са позиција моћи, која фаворизује најаче на уштрб слабих.

Идеја Европе, утемељујући принципи ЕУ, нису далеко од вредности Француске револуције: слобода, једнакост, солидарност и отпор репресији и тлачењу. Док Тачерова и Реган нису изменили ту социјално демократску парадигму, ЕУ је делала позитивно у одређеном броју подручја. Женска права, закони против дискриминације и заштита околине значајна су достигнућа старе Европе. Али потом, она се трансформисала из Уније принципа у простор у којем логика тржишта влада над људима, док су се националне владе преобразиле у скуп агенција страних банака.

Све вредности просветитељства биле су девалвиране. Слобода, као наслеђе либерала, постала је слобода потрошачког избора за оне који имају новац, тако да је на делу било друштво у којем се сви ми морамо претворити у мале бизнисмене. Једнакост, као наслеђе социјалиста, изједначена је са јаком државом која не јемчи социјална права и економску заштиту, већ која врши репресију, упражњава политику моћи и надзора. Једино повратак новом просветитељству може спасити Европу и једино левица може то данас да оствари.

Може ли владавина права бити реализована на међународном нивоу или је сфера међународних односа, по својој природи, домен непоузданих правила којем је отуда примеренија политика моћи него владавина права?

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

У својој књизи *Људска права и Империја*, која је преведена на српски језик, на систематичан начин сам објаснио да међународно право следи моралне принципе једино ако се они уклапају у интересе моћних. Идеја да право а не моћ управља међународним односима погрешна је и цинична. Рат у Ираку био је нелегалан према мишљењу свих поштених правника и истраживачких комитета. Али он се догодио и изазвао познате последице. После тог рата призвана су људска права у циљу оправдавања те катастрофе. И рат у Југославији био је нелегалан, али се десио. Правници и свештеници могу увек пронаћи моралне аргумент којима ће оправдавати лоше намере.

Има аутора који подржавају хуманитарне војне интервенције образлажући то ставом да злочиначке владе нису заштићене доктрином суверенитета. Према њиховом мишљењу, ратови којима се бране други морално су слични самоодбрамбеним ратовима; штавише, они су још праведнији. Тај аргуменат је чисто моралистички. Да ли морализација права и политике отвара простор за арбитрарни политички волунтаризам на међународном нивоу који омогућује моћнима и јакима да инструментализују међународно право. Може ли елиминисање рата и успостављање мира бити циљ хуманитарних интервенција уколико су ратови и насиље њихов модус операнди?

Хуманитарни или космополитски заокрет у западној политици подударно се са успоном онога што економисти називају неолиберални капитализам а социолози глобализација. У економском погледу, када је постало јасно да Запад не може бити конкурентан на плану производње, он се окренуо финансијским тржиштима као најјефтинијим начином за увећавање профита стварањем економских “мехура”, тј. обмана: нудећи, на основу спекулација у вези са девизним курсем и кредитима, зајмове не за инвестиције већ за потрошаче који су залагали своје куће као јемство. Светска трговинска организација и ММФ наметнули су глобални модел, који је еуфимистички назван “вашингтонским консензусом”: вршен је притисак на државе да дерегулишу и отворе своје финансијске секторе, да приватизују своја највећа добра и да скрешу своја социјална давања. Наметање стриктне контроле ИП – Интернет протокола, продубило је поделу између земаља богатих знањем и оних које су оскудне у том погледу. Тај модел је наметан ратовима и интервенцијама, “програмима структуралног прилагођавања”, а у Европи меморандумима о строгој штедњи.

Европа, грчко пролеће и „хуманитарне интервенције“

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

Европа, грчко пролеће и „хуманитарне интервенције“

Пише: Костас Дузинас
среда, 25 март 2015 14:57

